

RASKOVANI

IZLAZI SVAKI ČETVRTAK, 11 JUTRA.

PREDPLATA: TROMJESEČNO DINARA 13, GO-

DIŠNJE DINARA 52. OGLASI PO CIENIKU.

UREDNIŠTVO I UPRAVA KUĆA Br. 543 - VODICE.

RUKOPISI SE NEVRAĆAJU.

POJEDINI BROJ DINAR

VLASNIK, DIREKTOR ODGOVORNI UREDNIK:
PAVAO ROCA

TISAK: PUČKA TISKARA - ŠIBENIK.

Uredba o podjeli zemlje.

Zadrugarstvo i sjev. Dalmacija.

U doba najtežih ekonomskih kriza, kad je naš težak bio prinuđen da se zbog poljskih svojih poslova obraća raznim liharovima i gulikozama u svrhu kredita, zadruge su u Dalmaciji, a napose u sjev. krajevima bile upravo od blagotvorne moći. One su, zaista, doprinjele mnogo, i to ne samo na polju prosvjetno-kulturnom već i na ekonomskom te gospodarskom, lišavajući narod teških obveza u plati i u naravi prema nesavjesnim seoskim špekulantima.

Danas, nažalost, zadruge, te spasnosne institucije, u najbolju volju nijesu kadre da udovolje velikim potrebama svojih članova. Rat i njegove posljedice uvjetovale su kudikamo većih potreba od onih prije rata i potrebni su čitavi kapitali za obezbjeđenje današnje kritične gospodarske situacije. S druge strane i poratno jače nastojanje našeg težaka oko što intenzivnije kulture zemljišta, koje je za vrijeme rata ostalo zapušteno, zahtjeva većih izdataka u tom pravcu. Za sve ovo naše su zadruge postale nemoćne i narod je usljed većih potreba, ne mogući izvesti na tržište ni svoje vlastite proizvode, zapao u dugove i bijedu, prisiljen da moli i kumi kudamodrago.

Za vrijeme rata, a pogotovo kroz ovo vrijeme, otkada datira naša mlada država, nicaše na našem teritoriju banke kao glijive iz kiše. Većinom b stranačke svrhe zbog svojih pristaša porazbacale domaće banke nesumnjivo dosta kapitala u narod. Bi reć, da je u svoje vrijeme narod stono riječ džabe primao od banaka novaca te se nije s početka ni osjećao obvezanim. Nu, kada su dospjevale isplate, bilo je sa svih strana jauka i zapomaganja.

Narod je zbog toga utučen. Banke se gotovo sve ustegnuše od davanja kredita i nastoje da utjeraju izdani novac. I baš sada, kada je vinska kriza sapela našem težaku ruke, osjeća se pomankanje zadrugarstva. Pogotovo sada, kad poljske radnje iziskuju potrošnju sumpora i modre galice, narod će očigledno nemili udarac potražbom kredita.

I ovome je naša vlada mogla barem donekle dokočiti. Ministarski savjet nije ni okom trenuo, da se ispita o ekonomskim i gospodarskim prilikama ovog kraja. U nesretnoj izmjeni novčanica, vlada se nije nimalo obazrijela na zadrugarstvo Dalmacije niti je skrenula pažnju na pomankanje novčanih sredstava kao jednom od uvjeta gospodarskog napredka. Sa nepravdom izmjenom zarinula je

I kad ljudi tvoje kobi umiru, njihova je biografija: radio se nesrećan, a nekrolog: umro je nesrećan!

Ali će tebi tvoj prijatelj ove posljednje tri riječi da umnoži radi tvoje dobrote i svog prijateljstva.

Bio si nesrećan, jer sižno zadovoljstvo ljudi našeg vremena nije moglo da tebe učini srećnim. I kao svi nesrećnici, i ti si mnogo volio. Volio si i život, da se obistini mudračeye riječi, da „mi volimo život, ne što smo navikli na život, već što smo navikli da volimo“.

Volio si i knjigu, a od knjiga pjesme, a od pjesama Dučićeve. Kao da si slutio, da će se uskoro i tvoj život rasplinuti u vaseljenski život, kao muzični ritam Dučićevih pjesama.

Volio si formu i simboliku, sjećajući se, kao i naš Matoš, da je i „kamen bog zbog lijepe forme bio“.

I ideal tvoje ljubavi bio je u tvojim očima simbol, ali bijuše bez dovoljne duševne sadržine.

Volio si i pjesmu. I kad sam te bolesnoga po- hadjao, ti si se znao da mašiš gitare, da zapjevamo. Zhogom naša pjesmo! Zhogom, dobri prijatelju!

— M. —

Posljedice, dakle, i to posljedice, pred kojima se tresu ljudi trijezneni i iskreno odani narodnom jedinstvu, nijesu izostale. I mi, koji volimo naš narod i koji sa zebnjom u duši gledamo, kako ga s dana u dan sve više prištišu ekonomske nevolje, pitamo se, da li su, uistinu, uz ove nevjerojatne i nesnosne prilike, išta doprinjele svi zakoni i sve uredbe do sada izdane, za općenito državno i narodno dobro?

Najnovija Uredba o parcelaciji zemlje, zaista, je suvišni formalizam u sklopu već donešenih. S ovakvim postupkom bit će zacijelo kudikamo teže svesti u jednu kolotečinu težnje hrvatskog dijela naroda, bile one intelektualne ili ekonomske prirode. Time se je jasno prejudiciralo hrvatskom stanovništvu, da i dalje ustraje u borbi na obranu svojih interesa. A time su, bez svake sumnje, pri- došle i nove žalosne činjenice, u kojima će hrvatski narod nazrijevati pritisak ozgora.

Očito je, da je ovakav pravac politike pogibeljan za sređenje naših prilika. Iskorjeniti i ugušiti ove opreke duševnog zajedništva, pa prijetilo se silom i terorom, nemoguće je bez mjero- davne uvidivosti i bez jedinstvene suradnje. Kao neki fatalizam progone naš narod predrasude o ubijanju državnog života, o rušenju narodnih interesa sa strane nesavjesnih ljudi. Moralno čuvstvo pravice i istine kanda je išezlo iz narodnih srca i bit će valjda, nekog razloga, što naš narod danas gotovo ni sam sebi ne vjeruje.

Ljudi, koji ne vole interese države i cjelo- lokupnog našeg naroda, neka bace obrazinu i neka ne zatajuju istinu. Što idemo dalje, posljedice njihovog rada, pa bio on kakomudrago energičan, bit će teže. Mjesto toga, neka podižu moralno čuvstvo naroda i time spase dostojni autoritet ove države, mjereći svuda i svakome istom mjerom. Duh pomrljivosti neka obuzme pamet i srcē naših gromovnika, jer, uistinu vrijedi ona „što kašnje, sve to jače tuče“.

U fond Udruženja trgovaca, industrijalaca i obrtnika za sjev. Dalmaciju da počaste spomenuti Karlen Eškerica premilno u Sarajevu dopriniješe: Mibovil Matačić Din. 20, Ivan-Giđen Sain Din. 25, Zaja Ivan Din. 15. Uprava zahvaljuje.

FELJTON

Momu mrlvome prijatelju Dragutinu Baraću.

U zadnjem trome-
na samomnom budjenju
vrijet ću te opjet
i nasmejst
tom zadnjem vidjenju...
(iz stihova mojejoj sestri).

U pramaljeće evale evijeće za život — ta radi-
ota se i radja; sva se priroda u suncu obnavlja,
ravka se na nov život preporadja, tek tebe —
i smrt!

Prerano si umro — ti, koji si htio da siješ-
ot, ma da prekasno umiru mnogi, što siju smrt.
Htio si da živiš bar radi sreće tvojih roditelja,
jina si bio jedina i jedina nada — ali smrt
radije otima jedine.

Zaman, ona nema sreća za majčino sreće, a
ba je prijateljska utjeha za gubitak — tebe
inoga!

Želja ti je bila, pred smrt jača nego ikad, da
roditeljskoj ljubavi i poštivanju živ odužiš.

Roditeljima prije svega. Jer si jedared mislio, da
moras pregarati svoju mladost i život za sreću dru-
gih ljudi, zaboravljajući, da tu sreću imaš da potražiš
iznajprije u krilu svoje opitelji, u majčinoj kući,
kod svojih najbližih i najmilijih.

Umrijeti zbog tuđe sreće, a zbog naše smrti
da umre sreća naših roditelja, da umre sreća onih,
koji nas jedino nesebično i istinski vole, to već
nije altruizam, nego je grijeh spram onih, koji nas
najviše vole.

Kad je pala riječ na tu tragičnu istinu, tvoje
se oko orosilo od suza. Sjetio si se roditelja tvojih
i htio si da poživiš, da im se odužiš.

Prijatelj bi ti bio uštedio ovu bol i ove suze, da
je ikako mogao povjerovati, da je ono tvoje bol-
ovanje bilo tvoje umirajenje! Nadali smo se, da ćeš
preboljeti, da će te tvoja mladost spasiti. Tako se
uvijek nadamo za one, koje volimo; nadamo se
još i onda, kad nam voljeni — umiru...

Tebe znaše samo drugovi i prijatelji tvoj!
Bio si i odviše siromašan, da bi te i drugi znali.

Pamet, značajnost, obrazovanost i ukus bile
su tvoje odlike, ali one još uvijek malo u svijetu
vrijede!

vlada nož u naše živo meso i otvorila je ranu, koja će za dugo kvariti, jer usprkos svim žalbama i ulocima, nitko se nije napnuo da na vrijeme priskoči u pomoć bijednom našem seljaku.

Imali smo prigode čuti, da je vlada u jednoj naredbi obećala drugama beskamatne zajmove. Mi još ne znamo, koja ga je zadruga dobila. Izgleda, da i ovdje igra ulogu šarenjaštvo i strančarstvo. Kome je na sreću interes našeg seljaka i tko je moćan da mu pomogne, nekako ne čeka zadnji čas!

Radnički raboš.

Društvo „Monte Promina“ i radničko pitanje.

U nekoliko zadnjih brojeva našeg lista nijesmo se nanjericke dotakli siveričkog rudokopa i tamošnjih radnika s razloga, što smo — prema našem posljednjem dopisu — iščekivali rezultate izvida savj. g. Čepulića.

Mi smo, naime, u više navrata na neprestane jadikovke nevoljnih radnika skretali pažnju i Centrale u Trstu i „Monte Promina“ u Siveriću, apelujući donapokon i na same nadležne faktore, u svrhu, da se radničko pitanje riješi što povoljnije u interesu bijednih i izrabljivanih. Kako smo ovih dana obaviješteni, ni posjet g. Čepulića nije urodio žuđenim plodom. Stanje radnika ostalo je kao i dosada na mrtvoj tački.

U zadnjem našem dopisu gledali smo sa skepsom na pohod g. Čepulića. Bijesmo mu preporučili, da dobro pogleda na tamošnje prilike. Nu, kako nam se javlja, naša se je sumnja pokazala opravdanom. Zbog toga smo prisiljeni, da, bez obzira na lijevo i desno, ustanemo ponovno u obranu interesa siveričkih radnika, iznoseći grulu moć kapitalizma prema socijalno i ekonomski nemoćnim radnicima.

Bez svake sumnje, pri jednom poduzeću glavna je zadaća poduzetnika, da materijalno obezbijedi svoje tehničko i izvršno osoblje. Socijalno je pravedno, naime, da se utrošeni rad barem približno kompensira naplatom, koja će odgovarati prilikama, u kojima se živi. Inače, radničko pitanje zadobiva karakter akutnog stanja, koje dovodi u pogibelj ne samo poduzeće, već suvovraca i ekonomsku bijedu i radničke obitelji, iz koje se porajaju razna socijalna zla.

U siveričkom rudokopu imade radnika, koji su tamo zaposleni već preko 20 godina. Nevjerovatna, ali dabogme istinita je činjenica, da su takovi radnici, koji su sudbinu i svoji i svoje obitelji vezali radničkom platom, naplćivani dnevno tek sa 28 kr. a najviše sa 65 kr. Izrabljivanje radne snage na ovaj nehumani način, ilustrira u dovoljnoj mjeri shvaćanje radničkog pitanja sa strane onih, koji imaju udjela pri siveričkom poduzeću.

Nu, čini se, da su poduzetnici, obzirom na to, što im danas siverički rudokop usljed raznih prireza ne rentira onako, kako im je to prije bivalo, prepustili sudbinu i rudokopa i radnika osobama, kojima je više do vlastitog interesa, nego li do onog poduzeća. I haš u ovome, gdje je prestala svaka direktna skrb poduzetnika oko unapređivanja radničkih interesa, vidi se sa njihove strane sva nesklonost ovom važnom radničkom pitanju. Zaludu se molilo g. Seidla, direktora Centrale, da se u interesu poduzeća, riješe konačno neprestano vapaji radnika; zaludu se je apostrofiralo direktora „Monte Promina“, da se skloni ha pregovaranja. Bila je obećanja i ludih radovanja i ništa više.

Iz syega, što se je u ovom pravcu poduzimalo sa strane društva, izbija, da se hoće radničko pitanje da odgodi i zabaci. Braća gg. Wonko, koji danas u Siveriću vedre i oblače, znali bi nam o tome da pripovijedaju. Mi ćemo im pružiti pričku, da progovore.

Bilo bi vrijeme, da se jedanput uredi ovo pitanje, jer, inače, biti ćemo prisiljeni javno iznijeti teško stanje siveričkih radnika pred radnički sindikat u našoj državi.

Vijesti.

Uprava Udruge Maloposj. u Splitu sa svom pospiješnošću traži dostavu imenika posjednika, koji bili oštećeni uskratkom dohotka, uz oznaku imena svakog pojedinog dužnika težaka sa iznosom za svaku pojedinu vrst dohotka.

Pučka prosvjeta u Bukovici. Godine 1914. zatvorena škola i zapušten školski vrt. I danas očekiva se kad će školske vlasti prenut se iza sna, te se sjeliti zapuštenog Ervenika, pa poslati učitelja ili učiteljicu za da tolika djeca ne ostanu bez prosvjete. Stavljamo na sreću školskoj vlasti školu Ervenika.

Glasovito i prvo češko pjevačko društvo „Smetana“ iz Praga na svojoj turneji po Jugoslaviji dolazi ove sedmice u Dalmaciju. 5. i 8. maja priredjuje koncerte u Splitu. Društvo je zaželilo da priredi i jedan koncert u Šibeniku, pak mu je stavljena u izgled matineja u nedjelju dne 7. maja. Stavljamo na sreću cjelokupnom građanstvu i vlastima da dodje u susret umjetničkoj reprezentaciji bratskog češkog naroda.

Koncertat. U petak 5. maja priredjuje u „Kino Tesla“ umjetnik na violini iz Zagreba prof. Ladislav Škatala-Miranov i pianista prof. Dr. Hugo Mihalovič koncertat. Program se sastoji iz djela Griega, Čajkovskija, Lisata, Dobronića i Wieniewskoga. Koncertu sudjeluje i orhestar „Filarmoničkog društva“ pod dirigiranjem kapelnika Gotovca.

Raja ostade rajom. Pristežanin doveo voz drva u Benkovac na prodaju. Da plati državni porez tražio Din. 120. Biva mu zapljenjeno i prodano na javnoj dražbi za Din. 101.

Zrirjsko-Frankopanski dan bi proslavljen skoro po čitavoj Ešhaesiji.

Preminull. Milka ud. Dellin starica 72 god. i sveučilištarac Dragutin Barač. Pokoj im vječni!

Job Gjildo, gradj. poduz uspu u Gospodinu u Dubrovniku. Čovjek-planina. Stara kuća: sprovedi smo par mjeseca 1914. skupno zatvor u Šibenskim tamićama. Pričepila nas Austrija. Rodjak mu Ignacij i šenu pameću u uzam. Na Jergimovo 1914. premješćen u zadarske tamiće sa Don Antom Aničem iz Blata i — mislimo — sada već blagopokojnim Krtom Loptalom iz Dubrovnik; poznije im u tužbi radi veleizdaje pridružilo i Don Ivana Matića. Poholjevao je na hubrezima. Više puta operiran. Za čudo je kako je mogao do sada odhrvati. Slava mu!

Wrangelovaca pogranične straže ko da će biti radi prljavština dokinute. Zamjenit će ih redoviti financijeri. Dostojno i pravedno jest.

Nesreća. Frizop Nikoli Antinu iz Vodica u Varivodima pred autom poplašili se konji; prevrnuła kola, pod kojima ostade teško ranjen Frizop: pribita ruka, odbijena rebra, stučena glava. Isti auto dovezao ga u Šibensku bolnicu.

Mjestni novčani zavodi jučer počeli ulagateljima isplaćivati 20% obustavljenih pri izmjeni novčanica.

U fond „Šibenske Glazbe“ Dr. Stjepan Spalatin, predsjednik Okružnog Suda u Šibeniku prigodom svog imenovanja doprimio din. 100. Uprava najbrižnije zahvaljuje.

Sakupljanjem uskrasnih Jaja za istarsku djecu postigao se je u Šibeniku velik uspjeh.

Sakupila je:

1. Kr. realna ref. gimn. i gimnazija D 274-50	Jaja	
2. Ženska građanska škola		125-50
3. Gradska muška osnovna škola		391- " 127
4. Gradska ženska osnovna škola		233- " 27
5. Varoška muška osnovna škola		98- " 8
6. Ženska osn. škola kod sv. Luce		146-50
7. Zakladna šk. Boman-Kovačević		50-50
8. Mješovita škola Dolac		58-50
9. Mješovita škola Crnica		40- " 18

Svega D 1.417-50 Jaja 180

Uprava podr. Jugosl. Matice zahvaljuje.

Mali Oglasnik Prima se sve radnje zlatarske struke, novonapravke, popravke, pozlaćivanje i posrebrivanje brzo i solidno na Gospodskom Trgu u kući Vidović. Preporuča se KVVJESLAV GRÜNBAUM, zlatar. 1-2

TRAŽI SE jedan glasovir („pianino“) za kućiti. Ponude slati na upravu lista.

Čast mi je ovim javiti p. n. općinstvu, da su mi iz domaće tvornice prispjele najmoderniji i najsolidnije izradene spavaće sobe. Cijene su vrlo umjerene, pak se preporučam

Sa štovanjem
STJEPAN V. KARKOVIĆ
Prodaja pokućstva i tapetarska radion.
Ulica sv. Frane.

BRAĆA GRUBIŠIĆ :-: ŠIBENIK

1-10 TELEFON 36.
Po najnižim dnevnim cijenama nudjamo rezanih i iscjepanih bukovich i hrastovih drva za gorivo.

Po želji kupca obavlja se dostava i kućiti.

6-0 Jadała, kašike, noževi, škare,
te čitavu nožarsku i g. lanterjsku robu razasili na veliko i na malo i čudovito niskim cijenama veletrgovina i razasili R. STERMECKI - CEL. br. 372, Slovenija. Zahtjevalje cijenik sa s. 1 kama. Šta nije po gođu zamjeni se ili povratiti novac.

Prodaje se ili iznajmljuje kuća nova na tri kata odmah za uselj na dobrom položaju. U prizemlju je dućan, ma gaza i restauracija sa koncesijama, pedesno za svaku vrst trgovine. Pogled na more. Potan obavijesti kod agencije „Uspjeh“.

Prispjeli su noževi za navrtanje loz

Kunde.

Gumenih vrpca za navrtanje loza — dobiva se u drogerij

VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

VELIKI USPJEH VELIKI USPJEH
Kod kupnje, prodaje ili zakupa nekretnine NOVO USTANOVIJENA

Reklamna i Posrednička Agencija „Uspjeh“
ŠIBENIK, Gospodski trg 13.

Prima na prodaju, kupnju i zakup
Razne trgovine, Gostione, kavane, kuće podkućnice, lokale, vinograde, posjede velika imanje ladje i t. d.

Ponude izvršuje na opće zadovoljstvo
Za što veću ponudu preporuča se

Reklamna i posrednička Agencija „Uspjeh“
VELIKI USPJEH VELIKI USPJEH

Prodaje se brod na motor — dug 21 no motor bez jedara. Obratiti se: Toma Sekso — Šibenik

TVORNICIA KONSERVA I MESNATIH PROIZVODA d. s. o. J.

VRHNIKA :-: JUGOSLAVIJA.

Preporučamo svakom naše prvorazredne proizvode, kao Šunke, rebra, karé itd. razne salame izradjene sve po samoni praškoni uzoru, te Konzerve govedji, teleći i svinjski gulaš itd. 1.-a Steriliziranu svinjsku mast u limenim kutijama od 1, 2, 20 kg.

2. Tražite naše cijenike. — Za cijenike i sve ostale informacije obratiti se na Glavno zastupalvo za Dalmaciju i Crnu Goru MILAN FABJAN - Split. — Kušajte našu robu